

והיה שם זקן אחד, ורבי יוסי בן קסמא שמו. ואמר: תמיהני אם לא הוה [יהיה] בית הכנסת זה בעתיד בית עבודה זרה! לפי שכל הכועס כאילו עובד עבודה זרה. ובסיפור זה רצו לשכנעו לרבי יוחנן שלא יכעס.

והזר רבי יוחנן ואמר: נכדין בחברי!

כלומר, מה שארע כך שם הוא משום שחברים היו רבי אליעזר ורבי יוסי, ובהיותם חברים לא היה להם לכועס זה על זה. ואין לדמות זאת אלי, שאני כועס על רבי אליעזר, לפי שהוא תלמידי.

נכנס לפניו רבי יעקב בר אידי לפייסו, ואמר לו:

כתיב בספר יהושע: "כאשר צוה ה' את משה עבדו, כן צוה משה את יהושע, וכן עשה יהושע. לא הסיר דבר מכל אשר צוה ה' את משה".

העיד עליו המקרא, שכל מה שעשה יהושע תלמידו של משה, מפי משה עשה. וודאי אפילו מה שעשה ולא פירש שמשה צוהו לעשות כן.

שאם לא כן, וכי כל דיבור ודיבור שהיה יהושע יושב ודורש, היה אומר: כך אמר משה?!?

קמד, שכיון שגילית שההמנעות מעבור לפני הצלם היא דרך כבוד, הוא הדין זה שלא עבר רבי אליעזר לפניך הוי דרך כבוד, ולא דרך זלזול, ושפיר עבד.

אמר רבי יוחנן לרבי יעקב: ועוד דבר שאינו הגון עביר לי הא בכלאה [הבבלי הזה]: שאמר דבר הלכה ששמע ממני, ולא אמר דשמעתא זו היא משמיה [משמי].

נכנסו לפניו רבי אמי ורבי אסי לפייסו.

אמרו לו: רבי, וכי לא כך היה מעשה בבית הכנסת של טרסיים, שהיה דיון בענין מוקצה בשבת, כנגר שיש בראשו גלוסטרא, כברית שראשו עב, וראוי לשחוק בו שום, שנחלקו בו רבי אליעזר ורבי יוסי אם מותר לטלטלו. ונחלקו כל כך עד שקרעו ספר תורה בחמתן.

וקודם שהגמרא ממשיכה בסיפור המעשה הזה, תמהינן:

וכי "קרעו" סלקא דעתך!?

והרי ודאי לא הגיע לידי כך שקרעו הם עצמן ספר תורה.

אלא הכוונה שנקרע ספר תורה, בלא מתכוון, בחמתן.

וממשיכה הגמרא בסיפור המעשה:

לו: אם אני לא אמרתי כן מנין לך דבר זה. מכל מקום כן הדין. שכיון שלא הוצרך לכסף כלל לא אמרין שזכו בו יורשיו. והוא הדין בנידון זה שנטמע השבוי או מת ונתברר שלא הוצרכו לכסף לא זכו בו יורשין.

ועיין עוד מה שהאריך בזה בפירוש משנת אליהו על אתר.

ובשולחן ערוך יורה דעה סימן רנ"ג סעיף ז הובאו שתי הדעות, ובביאור הגר"א שם סקי"ד כתב ראה לדעת הרא"ש דאין נותנים את הכסף ליורשין, מדאמרינן הכא גבו לו בחזקת שאין לו. אמר ליה רב אדא דחטרי, הגע עצמך, דלא כיון אלא לו.

והבין הגר"א שאף שרבי ירמיה דחה ואמר